

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлежства, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара треће класе среза деспотовачког Владимира Живановића, полицијског писара исте класе среза златиборског, — без права на путне и селибене трошкове.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. октобра 1909. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза драгачевског Димитрија Милића, бив. среског лекара.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. октобра 1909. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Александру Младеновићу, полицијском писару прве класе среза деспотовачког, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. октобра 1909. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Милорад Смиљанић, начелник треће класе среза љубињског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанск. реда, стави у стање покоја са пенсијом, која му припада по годинама службе

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. октобра 1909. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 6. октобра 1909. год. Бр. 5836, донесено

на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Секула Добричанин, свештеник из Станишинца, родом из Мораче у Црној Гори и поданик исте државе, по својој молби прими у српско поданство, заједно са својим родитељима: Радивојем и Јокном, женом Милком, и малолетном децом: Милевом, Бранком и Ђорђем, браћом: Марком и Милом и снахама: Милицом и Лепосавом, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. октобра 1909. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 16. октобра 1909. године Бр. 6061, донесено на основу члана 144. тачке 9. устава које гласи:

„да се Ружица Ралићева, учитељица у Рогачици, родом из села Грка, у Аустро-Угарској и поданица угарска, по својој молби прими у српско поданство, изузетно од §. 44. грађанског закона, пошто је поднела уредан отпуст из својег досадашњег поданства“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. октобра 1909. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу § 6. закона о местима решено је:

да се место Дријетањ, заселак села Качера, општине качерске, у срезу ужичком, по изјављеној жељи својих становника, прогласи за село под истим именом, с тим да и даље остане у саставу садашње општине.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. октобра 1909. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутраш-

њих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 16. октобра 1909. године Бр. 6063, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела, да на оправке зграда опште државне болнице на Врачару, по ревидисаном предрачуноу и одобреној лицитацији може утрошити 8.300 динара, и овај издатак показати у расходу на терет партије ванредни расходи а, под 1., на оправке и доправке болница, санитетског буџета за 1909. годину“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. октобра 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

ОДЕЉАК ДРУГИ

О јавној продаји и о њеном уништају¹⁾

О самој јавној продаји говори законодавац у §§. 479. à 488. грађ. суд. пост.. То јест, у тим одредбама реч је, у главном, о формалностима које се морају извршити, ако се жели да продаја буде уредна и као таква у снази остане. Што се тиче уништаја продаје, питање којим ћемо се, такође, бавити, као што смо то већ и раније казали, у овом одељку, одредбе о томе моменту процедуре егзекуције налазе се у §§ 501. à 509. грађ. суд. пост.²⁾ Стога ћемо објашњења која ће обухватити овај други одељак поде-

¹⁾ Одељак први овога рада у коме су објашњени законски прописи о формалностима које претходе јавној продаји изишао је у бројевима 23. à 32. (од 7. Јуна до 9. Августа закључно) од ове године *Полицијског Гласника*.

²⁾ У даљим излагањима, параграфи без означавања закона из кога су узети односе се на грађ. суд. поступак.

лити у два параграфа: прво ће бити речи о самим формалностима продаје, а затим ћемо прећи на њено уништење.

§ I.

О формалностима продаје.

1^о, Ко има право да узме учешћа у надметању? На то питање даје нам одговор § 479.. Он поставља правило, да се на јавној продаји може сваки надметати, па затим додаје да, изузетно, то не могу чинити: малолетник, презадужени, распикућа, чиновник који продају врши и онај чије се имање продаје.¹⁾ Изузеци ови немају сви исти разлог. Са те тачке гледишта, они се могу класирати овако:

а. Малолетник и распикућа (распшник) не могу лицитирати зато што су неспособни (§ 533. у вези са § 920. грађ. зак.). Истина, малолетник од седме до двадесет прве године није апсолутно неспособан, јер ти малолетници имају способност да, својом личној радњом, постану власници права (стварнога или тражбе-нога), али су они неспособни да, личним радњама, приме на се обавезе. Они могу, дакле, да постану повериоци, али не могу да постану дужници, због чега се они и називају лицима *релативно* неспособним, за разлику од малолетника до седме навршене године, чија је правна неспособност *апсолутна*, пошто они не могу, личној радњом, постати ни титулари права ни подмети обавезе.²⁾

Отуда, правни посао закључен са малолетником старијим од седам година, посао којим се је, по претпоставца, такав малолетник обавезао, није апсолутно већ само релативно непуноважан: он се може уништити једино на тражење малолетника (када постане пунолетан — § 921. г.р. зак.) односно на тражење његових законских заступника.³⁾

1) А. Борђевић, *Теорија грађанског судског поступка*. Друга половина, свеска I., стр. 512..

2) Како, и за стицање права, треба да има, код прибавиоца, правне воље да се право стече, и како правна воља апсолутно оскудева код малолетника до седме године, то је онда разумљиво што такав малолетник не може, лично, да стече ни право. Малолетници до седме године равањају се овде лицима умно болесним, која су, из истог разлога, такође апсолутно неспособна. Правни послови које речени малолетници или умни болесници закључе апсолутно су ништавни, *nichtig*, или, како француски правници веле, они су *inexistants*, не постоје. Ти послови не могу се ратификовати, и њихову апсолутну ништавност, *die Nichtigkeit*, или непостојање, *l'inexistence*, може свако заинтересовано лице истаћи, а и сам суд по званичној дужности, В. о правној неспособности лица умно болесних исприну расправу Драг. Аранђеловића, *Неспособност душевно оболелих лица за вршење правних послова*, штампану у свесци за Септембар од ове године *Архива за правне и друштвене науке*.

3) Док малолетник од седме до двадесет прве године може тражити уништај само оних правних послова којима је он примио на се какву обавезу, дотада удата жена која је, без мужевљевога одобрења, неки правни посао свршила, може захтевати, у сваком случају, да се тај посао поништи, то јест, без обзира на то да ли је њиме жена постала поверилац или дужник. Ова разлика између реченога малолетника и удате жене потиче отуда што разлози њихове правне неспособности нису исти: малолетник од седме до двадесет прве године неспособан је због његове умне незрелости — услед чега ни малолетник не може поништити оне правне послове, њиме закључене, у којима је он демантовао законску претпоставку да је још умно неразвијен, као што је то у

Могућност поништаја правнога посла од стране малолетника сачињава, овде, за овога само једно *право* од кога малолетник (односно његови законски заступници) не мора чинити употребу: ако онај у чију корист постоји право на поништај, нпр., једног уговора (заблуда, принуда, превара, оштећење преко половине, неспособност, §§ 533., 537., 559., 920. грађ. зак.), неће да се тим правом послужи, друга заинтересована страна нема правне могућности да га на то нагна. Ово значи, да правни послови релативно ништавни (*annulables*) могу да буду ратификовани, и та ратификација је или изречна или прећутна.

Када овако ствар са малолетником од седме до двадесет прве године стоји, онда из тога излази да јавна продаја на којој би један такав малолетник био купац не би морала, неминовно, бити уништена, специјално, то не би било, ако законски заступници малолетникови не би тражили њено уништење, већ би, напротив, посао који је малолетник свршио одобрили (чл. 53., 75., и 77. зак. о старатељству). Отуда питање: зашто, ипак, орган власти који врши јавну продају не може, ни у ком случају, примити ни малолетника од седме до двадесет прве године као надметача? Разлог томе лежи у тој конси-дерацији: да јавна продаја треба да буде вршена и извршена на такав начин и у таким околностима да она остане стална. Међутим, овај захтев се не би задовољавао, ако би и малолетник могао бити лицитанат: пошто би он имао, по закону, право, да продају уништи, јер продаја и куповина је такав уговор из кога за обе стране, и за продавца и за купца, истичу не само права већ и обавезе, то би судбина јавне продаје, која би на малолетнику остала, била неизвесна. Да би се, дакле, та неизвесност избегла, малолетник се удаљује од надметања.

Ово што смо до сада казали за малолетника од седме до двадесет прве године важи и за распшника (распикућу — чл. 144. à 146. зак. о старатељству). У погледу распшника, § 920. грађ. зак. вели тачно да се он „уподобљава“ малолетнику, под условом, наравно, да се под изразом „малолетници“, који се у том пропису налази, разумеју малолетници од седме до двадесет прве године, пошто је правни положај малолетника до седме године друкчији — њихова је правна неспособност апсолутна.

Извршни орган који руководи јавном продајом има, дакле, за дужност да се прво увери о добу узраста лица које се нуди за лицитанта, па да га, као таквог, прими тек онда ако је оно пунолетно. Да ли је то лице малолетно или пунолетно, извршном органу ће то, у већини случајева,

случају када је он тим правним послом постао поверилац (такав је и случај предвиђен у § 917. грађ. зак. у вези са чл. 78. зак. о старатељству и § 894. грађ. зак.); док је неспособност удате жене последица њене потчињености у браку и мужевљеве власти над њом (*la puissance maritale*, *Die Ehemännliche Gewalt*). Отуда § 920. грађ. зак. и грешни, када вели да се малолетницима „уподобљавају удате жене“. У овом погледу има још и других интересантних разлика између малолетника и удате жене, али их ми овде не можемо излагати.

казати сама спољашњост лица. Али, често пута, неће бити лако, по самим спољашњим знацима, сазнати да ли је дотично лице малолетно или пунолетно, а ово ће се нарочито десити, ако је доба живота тога лица око двадесет прве године (пред ту годину или после ње). Извршнога органа положај је тада деликатан, јер он нити сме одбити од лицитирања једно пунолетно лице — продаја би могла због тога била уништена (§ 501. у вези са § 479.); нити, пак, он може, по изречној забрани § 479., допустити да се један малолетник надмеће. У предвиђеном случају, извршни орган је, као што видимо, у ризику да у једном или у другом правцу погрешни и да на се повуче било дисциплинску било грађанску одговорност, било обоје, ризик који он од себе са сигурношћу само тако може отклонити, ако би имао званичне доказе, нпр. крштеницу, о годинама дотичнога лица. Иначе би се ствар свела на то питање: да ли је, при оцени доба живота тога лица, извршни орган учинио погрешку (*culpa lata* или *culpa levis*) коју не би, да је био обазривији, учинио, или је случај такав да је могао погрешити и при најбољој пажњи: овде бисмо имали један *casus fortuitus*, за који нико, па ни органи власти, не може одговорати (§§ 801. и 808. грађ. зак.). На пр. лице, и ако је било малолетно, било је тако одрасло и развијено, да је сваки, па и извршни орган, могао са пуним правом мислити, да је оно било пунолетно. У таквом случају, не би било правично, да извршилац продаје, који је таквог малолетника примио надметача, одговара.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

ПРЕДЛОГ

НОВОГА АУСТРИЈСКОГА КАЗНЕНОГА ЗАКОНИКА

(СВРШЕТАК)

3.

Од осталих одредаба *оштега дела*, које пружају врло много интересантности, можемо изнети само неколико појединости, час похваљујући их, час замерајући им по што год.

У § 2. изведена је већ горе повучена разлика трајања поделе казних радњи на злочине, преступе и иступе, према угледу на немачку поделу. Јединствена је и при том неразумљива необична растељивост код појма иступа: Све радње, које се не кажњавају већом казном од шест месеца лишћења слободе или код којих новчана казна не прелази 2000 круна, јесу иступи, у колико их закон изрично није означио као преступе.

У позитивном немачком праву одговарајуће највише границе казни јесу шест недеља и 150 марака. Радо признајемо, да су те предвиђене границе ниске. Али аустријски је предлог пао у са свим супротан екстрем. За тачност наших тврђења најбољи доказ пружа нам § 14. Обично правило, да се покушај код иступа не

кажњава, морато се овде заменити поделом испуна на двоје: покушај сене кажњава само код оних испуна, за које је предвиђена казна лишења слободе до три месеца или до 1000 круна. За што, боље граница појма испуна није само до те висине опредељена?

Врло је похвално признавање *умањене урачуљивости* (§ 4.). Она зна за ублажавање казне (§ 57.) и обзирање на индивидуалност таквих личности при извршењу казне лишења слободе. Поменули смо већ, да трајно старалаштво може настати код опште опасних осуђеника.

Предлог заслужује одобравање, што одредбе о појмовима *умишљаја* и *нехата* није оставио науци и пракси, већ се потрудио, да законски утврди те тако важне појмове (§ 7.).

Не можемо да пропустимо да не изнесемо једну термиолошку замерку. По § 7. кажњава се само онај, ко хотимично ради, и ако је изриком предвиђено, да ће моћи бити кажњен и онај, који учини што год и нехотично. При том у посебном делу није више изрично помњан умишљај код разних постојања дела. Свакако да је то врло просто и врло угодно.

Али та по изгледу добра страна готово се са свим губи услед нејасности и двосмислености које се појављују код изношења појмова о разноврсним деликтима. Узмимо пример. „Ко убије човека“ извршио је деликт убиства (§ 285.). Ту се мислило: „Ко хотимично убије човека“. Али, да се тако мислило, то може знати само онај, ко је добро простудовао општи део, а при том још тачно схватио § 7. Такве одредбе појмова свакако нису популарне, а законодавац мора у првом реду да пази на општу разумљивост својих појмова о деликтима.

Стање *нужде* кад је у питању част предлог је одбио (§ 11.), што је за жалње. Напротив, радосно се мора поздравити то, што је нужна одбрана ограничена на „пристојну“ одбрану (§ 12.).

Поступање са *саучешћем* и *покушајем* мора се истаћи као напредак према немачком праву. Истина то није баш и брижљиво изведено, јер код деликата, за које је предвиђена казна смрти или доживотне робије, за саучешће и покушај долази облигатно ублажавање казне. Ми поштумемо разлоге, који су довели до тога изузетка, али мислимо да би било довољно, да је то ублажавање казне стављено на расположење умерењу судије.

Живу дискусију могло би изазвати то, што је предлог једнак у поступању са тако званим *идеалним стицајем злочина*, као и са стварним *стицајем више казних радњи*, и ако су они основи два различна случаја (§§ 65. до 69.). Тиме се свакако постигло битно упрошћење необично тешке материје, али на штету праведности и целисходности. Па ипак се морају причекати мотиви предлога, да би се о овоме могла дати дефинитивна оцена.

Кажњавање *странаца за казним радње*, које су извршили у иностранству (§ 87.), одговара досадашњем аустријском издавању криваца; тако исто и неиздавање Аустријанаца (§ 89.). На задовољавајуће решење овога проблема не може се по-

мишљати, докле год свака држава ради на своју руку у томе правцу.

У последњем одељку општега дела има читав низ *легалних дефиниција*, и то се може истаћи само као врло корисна ствар.

4.

У опширно излагање одредаба *посебнога дела* нећемо се упуштати, али ћемо учинити неколико општих примедба.

Цео предлог броји 478 параграфа, дакле преко стотину више од садашњег немачкога казнога законика. Од тога броја 108 пада на општи део, а свих 370 осталих на посебни део. При том, у предлог нису потпуно унети ни полицијски иступи нити, пак, казно-правне одредбе из специјалних закона.

Одмах пада у очи та несразмерност између ова два главна дела, и само то не показује ни најмање добру страну предлога, у коме је превелика *казуистика посебнога дела*. Она, истина, одговара гледиштима, која су заступале неке најугледније личности аустријске науке, али ми сматрамо, да је ту код законодавца било погрешно схватање правога задатка.

У колико је мањи број дела за које је прописана казна, у толико ће се лакше она схватати и изрицати према правној свести народа. Судијина је ствар, да цени особености сваког појединог случаја у границама казног оквира. У колико су веће: казуистика, разлика између разноврсних појмова злочина, између нормалних, лакших и тежих, најлакших и најтежих случајева, у толико је већа опасност, да закон неће бити праведан према поједином случају, да ће бити честих празнина и противуречности, те ће се по том морати попуњавати и изравњавати путем законских допуна и измена.

Општи део треба да да судији правца, по којим начелима има да умераву казну у обиму казног оквира, као и под којим претпоставкама има да ублажи или поштри казну; али тај задатак, који је тесно скопчан са судијиним службом, законодавац не може да му одузме.

Треба само о овом промислити: §§ од 296. до 299. говоре о повредама тела и садрже у себи не мање од осам казних оквира; к томе долазе још пет оквира у § 300. и један у § 301; то су заједно четрнаест подврста.

Код „крађа и сличних казних радњи“ налазимо на двадесет и шест казних оквира; од тога броја на саму крађу (§ 354.) пада 6, на злоупотребу поверења и устају 8, на крађе дивљачи 5.

Та претерана казуистика доноси собом и опасност, да одредбе посебнога дела падају у противречност са одредбама општега дела. Тој је опасности предлог у многоме већ и подлегао. Истаћи ћемо овде само овај или онај пример, како нам је дошао под руку.

По § 57. може казна лишења слободе да буде смањена до на половину најниже границе, ако је учинилац извршио дело у јаким душевном афекту, који је проистекао од њега самог или од тешке увреде неке њему блиске особе. Али хотимично убиство кажњава се по § 285. робијом од 5 па до 20 година или дожи-

вотлом робијом. По § 57., према томе, казна би се могла спустити на 2½ године робије, ако је дело извршено у јаким душевном афекту, а највиша граница остаје 20 година. Али по § 288. у том случају има да се изрекне казна од 8 месеца до 5 година.

Са свим слично стоји ствар и са повредом тела од које је наступила смрт. По § 299. тачка 5., у вези са § 57., код великог душевног афекта кривчевог следовала би казна од 1 до 15 година робије; § 300. предвиђа тешки затвор од 3 месеца до 5 година. Потпуно је необјашњиво, за што се тако изванредно благо поступа баш са убиством и најтежом повредом тела, на супрот општем пропису 57. параграфа.

На крају *Лист* резимира своја критичка посматрања овако: Предлог је плод озбиљнога, темељнога и добро смишљенога рада: он представља стваран напредак не само према досадашњем аустријском, него и према досадашњем немачком праву; он је примио један део најважнијих криминално-политичких захтева садашњости и у целости га срећне руке решио; к томе, он бесумње представља праву основицу за даљу израду.

Али предлог има и великих оскудица. У њих се имају урачунати бојажљива несигурност у поступку са злочинцима који нису опште опасни, неповерљивост према слободном судијском умерењу и отуда произашла разгранатост казуистике. Али то су све грешке, које се дају поправити.

*

Ових дане предат је јавности *Предлог новог казног законика за немачку царевину*. Како нам је већ дошао до руку тај предлог, заједно са мотивима за њ, то ћемо у идућем броју „Полицијског Гласника“ изнети извод његовога садржаја, а по том ћемо се постарати, да упоредимо ова два предлога — аустријски и немачки — најпре између себе, а затим и са садашњим законодавствима тих двеју царевина: Аустрије и Немачке.

Д. В. Бакић

ЛОНДОНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Према овом гледишту и служба се врши. Као што смо раније поменули служба се врши из субдивизионих полицијских станица; станице се деле на секције, а свака секција на по осам реона. Величина реона зависи од важности краја. Они су тако удешени и одмерени, да констаблер сваки део свога реона мора обићи једном у сваких 10—15 минута, како би сваки, коме је полицијска помоћ потребна, могао на једном месту за толико времена чекати на појаву констаблерову. Брзина кретања је предвиђена 4 км. на сат. Према томе реони су мали и додељени су појединим констаблерима.

Служба на улици може бити:

- а) патролска у реонима
- б) стражарска и
- в) саобраћајна.

Обично сваки констаблер има дневно по 8 часова службе. Људство је за уличну службу подељено за дневну, која траје од 6 у јутру до 10 часова у вече, и ноћну службу, која траје од 10 у вече до 6 часова у јутру. Дневну службу врше две смене, свака по 8 часова. Прва смена има патролску службу од 6—10 пре и од 2—6 часова по подне, а друга од 10—2 и 6—10.

Свакој смени припадају по два инспектора. При дневној служби један је од њих на смену у канцеларији, док други врши контролу на улици. Ноћу је један од 10—2 при секцији, а по том врши спољну контролу; други је од 10—2 на улици, а по том при канцеларији.

Свака секција даје једну наредничку патролу из 1 наредника и 10 констаблера. Пошто у свакој секцији има само 8 реона, то при свакој секционој стражи остају по 2 констаблера, те се на тај начин за станицу ствара резерва, из које се попуњују изостали позорници или друга каква служба врши.

У време смене сви тачно морају бити на зборном месту — обично дворишту станице. Сваки наредник прозива својих 10 људи, прегледа их да ли су исправни, чисти и трезвени. Сваки од њих добија по једну карту, на којој стоји његово име, број реона и назив улица које му припадају. Наредник чита и објашњава евенуално издату дневну заповест. По том извештава инспектора, који такође врши поновни преглед над људима и наредницима издаје писмену наредбу о томе, у које ће време вршити контролу у реону. По том наредници разводе људе по реонима.

Констаблер је одговоран за сигурност живота и имања, као и за одржање реда и мира у своме реону све док је у њему на служби. Он мора у своме реону познавати тачно све улице, празна места, пролазе и куће. Он мора и становнике кућа у толико познавати, да их по потреби може познати. Док је на служби мора свој реон непрестано обилазити, одржавајући стално војничко и трезвено држање. На питања има да учтиво и кратко одговара, не упуштајући се у дуге разговоре. Рејон не сме напуштати, изузев пожара и других нужних случајева. На пивнице има нарочито да мотри, али пиће не сме нипошто примити, јер полицијски службеник са првим случајем у коме подлегне и прими напојницу жртвује на свагда као чувар закона своју независност. Унутра не сме улазити ни под каквим изговором. Ако му је баш неко поткрепљење потребно, мора претходно добити дозволу од свога наредника или инспектора.

Поред реона који се стално обилазе на важнијим местима, као нпр. пред јавним грађевинама, постоје нарочита стражарска места, на којима позорници врше исту службу коју они у секцији.

При онаквом огромном саобраћају врло су важна и саобраћајна стражарска места, на којима позорници регулишу саобраћај. У важнијим улицама на сваком раскршћу налазе се по четири позорника, који саобраћај споразумно регулишу, пропуштајући наизменично огромне уличне поворке

аутомобила, кола и пешака. Децу, старце и даме ти позорници често лично преводе на другу страну улице. У исто време они дају и потребна обавештења мимопролазницима када их затраже. Служба ових стражара је веома тешка и заморна, те се смењују на свака два, а по негде и на један час. Али за то време су потпуно присебни и врло хладни. Стоје као какве статуе и само од времена на време, кад треба да зауставе или пусте једну страну улице, даду потребан знак једним малим штапићем. Ко не пази на те знаке и наредбе стражара излаже се могућности да буде веома осетно кажњен код полицијскога суда, који такве ствари пресуђује и извршује одмах још истог дана.

Ноћна служба траје од 10 у вече до 6 часова изјутра и њу врши једна смена. Ноћу се нарочито пази да сва дворишта и куће буду затворене. Опомињу чак да се и прозори затварају, кад их ко отворене заборави. Местима где се сумњива лица скупљају поклањају особиту пажњу. За неке сиротињске крајеве у источном и јужном делу Лондона, куда је често пута и дању за лепо обучена човека опасно проћи, одређују се нарочите патроле.

Сталну контролу над констаблерима врше сержани и инспектори, од којих се нарочито први такође стално на улици налазе.

Којичко одељење је сразмерно мало, јер се оно употребљује само при изванредним случајима и за службу на периферији. За регулисање саобраћајне службе, као што то раде у Бечу и још неким другим местима, тамо их не употребљују.

По полицијским станицама мало има послова за писање, а у колико их има раде их један писар и његов помоћник, који се махом узимају из старијих констаблера по одобрењу комисионеру.

Униформисана полиција води следеће књиге:

1. *Дневник*, у који се убележавају сви догађаји који се десе у делокругу једне станице, било да се односе на извршена кривична дела, било на несрећне случајеве или ма што друго.

2. *Кривични контролник*, у који се по рубрикама бележи име, занимање и стан окривљеног и полицијској станици приведеног лица, име тужитеља (полицајца или приватног лица) и дело за које се окривљује. Окривљени, тужилац и сведоци потписују своје изјаве у једној рубрици.

На основу ове књиге сачињава се *списак оптужених*, који полиција истог или следећег дана пре подне доставља полицијскоме суду.

Полицијски суд по овим списковима [од 15 рубрика: датум и час привођења станице, име, занимање, стан и године старости окривљеног, окривљење, име, занимање и адреса тужиоца, имена и адресе сведока; име констаблера који је извршио привођење окривљеног, назначење предмета који су код окривљеног приликом лишавања слободе нађени, да ли је задржат на станици или пуштен на јемство, потпис полиц. службеника који је оптужење завео у књигу, име судије пред којим ће се дело расправити, од-

лука судије (осуда или ослобођење) и, напоследку рубрика за евентуалне примедбе судије] чини усмен кратак извиђај и без вођења икаквих протокола, доноси одмах одлуку, која се на истој полицијској листи убележава. Кривична акта у нашем смислу за ове мање кривиче не постоје.

3. *Јемственик*: Кад се инспектор на молбу реши да приведеног окривљеног привремено пусти онда он мора дати неко јемство да ће се судији јавити. То се јемство састоји у томе, што се нека полицији позната особа обвезује да плати суму у износу највеће казне за то дело, ако се окривљени не буде јавио судији. Та изјава јемца заводи се у ову књигу, а новац се по правилу том приликом не узима.

4. *Листа случајева* код којих је дежурни инспектор нашао да подигнута тужба није умесна и оправдана.

5. *Књига за одузете ствари*: свакоме приведеном лицу одузимају се при њему нађене ствари и полицајац који врши притварање уноси то у ову књигу, а окривљени је потписује.

6. *Књига злочина*, у коју се засебно уводе тежа крив. дела.

7. *Књига несталих предмета*, у коју се бележи свака ствар која се изгуби или украде, о чему се одмах и централа извештава.

8. *Регистар несталих лица*.

9. Регистар изгубљених и поново нађених паса.

10. *Распоред службе*: у ову се књигу убележава почетак и свршетак службе свакога полиц. органа за текући дан, те се из ње може одмах видети јачина људства на служби и шта који данога момента ради.

Полицијске станице добијају из централе четири пута дневно штампана „извешћа“, која садрже наредбе централе, потернице за кривцима, опис извршених кривичних дела и покрађа, нестала лица и т. д.

Станице, опет, јутарњим рапортом извештавају централу о догађајима прошлог дана. Важнији догађаји саопштавају се одмах телефонски или телеграфски.

(НАСТАВИЌЕ СЕ)

Жив. А. Лазич

ГРАЂАНСКА ОДГОВОРНОСТ И НАКНАДА ШТЕТЕ УЧИЊЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

(НАСТАВАК)

Изложили смо главне случајеве грађанске одговорности. Поставља се једно опште питање: имају ли лица која су одговорна за дело другог рекурсе према виновницима штете? Очеvidно, кад сам виновник штетног факта није за исти одговоран, због свога доба живота, његовог умног стања, никакав рекурсе није могућан: лице које је грађански одговорно, једино је тада обвезано. У противном случају намећу се разликовања и она су у опште чињена у доктрини и у правознавству.

Или, лице грађански одговорно једино је криво јер је виновник штете доказао да је он радио само по његовој заповести и под његовом управом? У овоме случају никакав рекурс није могућан, лице које је грађански одговорно једино је обавезано, бар у својим одношајима са виновником штетног факта, за који оно може бити обавезно према повређеној страни.

Или, виновник је штете једино крив, или бар не може да се утврди никакво саучешће у његовој кривци лица, које је међутим грађански одговорно. У овоме случају, лице које је грађански одговорно и обавезно према другима, ступило је у сва права лица које је оно измирило у штети и следствено добија, ако томе има места солидарну акцију. Ово се јасно види из § 804. грађ. зак.: „ако није кривица једнога него више њих, онда су дужни сви заједнички један за све и сви за једног штету накнадити. А они међу собом не се равајају и по мери кривице исправљају колико на кога да спадне.“

Или: аутор штете и лице грађански одговорно, обојица су криви? У овоме случају, — или су судови утврдили део одговорности који пада на сваког од њих и лице грађански одговорно има рекурс за део дуга који прелази његов део који подноси, — или судови нису учинили ову поделу у осуди, и лице грађански одговорно има рекурс за половину.

Накнада штете учињене нарушењем. Питање о томе која су најбоља средства да се добије накнада на коју има право жртва каквог нарушења једно је од оних питања, која су највише занимала модерну криминалну школу.¹⁾ Прво, што су акцентирала сва законодавства то је постављање разлике између дуга, који води своје порекло из уговора, у коме су странке могле да предвиде незавршење обавезе и да сачувају себи одговарајуће гаранције, и дуга који произлази из једног дела које није само повредило погодбе закључене између два лица, него један закон општег интереса. Ако припада грађанском праву да регулише први, кривичном праву требало би да припадне регулисање другог дуга. Али док у системима примитивног римског права, казна и накнада не представљају две различне институције, јер су то била два лица једне исте идеје, модерно право потпуно је одделило казну од накнаде, примењујући на једну принципе кривичног права а на другу принципе приватног права.

Из ове разлике која се ширила све више постала су два правила која су много оспоравана.

Прво правило састоји се у томе да се не прави никаква разлика, са гледишта грађанског између намерне и ненамерне штете. По модерним законима, злочинац, који је причинио штету хтејући то, и поштен човек који је исту учинио само небрежењем, несмотреношћу, непажњом, обавезни су на исту накнаду и треба да буду приморани на плаћање истим средствима. Разлика у поступку коју треба

усвојити између виновника просто грађанске штете и виновника злочина или деликта прва је реформа, коју захтева правичност као и социјални интерес.

Друго правило састоји се у непризнавању утицаја, са казненог гледишта, факта накнаде штете, пре или после осуде. Ну, у деликтима против својине, кад је кривац накнадио штету коју је учинио, могло би се скоро рећи да са гледишта социјалног нема штете. И у деликтима против лица, ако социјална штета постоји и покрај накнаде, она је неоспорно ублажена. Васпостављање стања ствари пре деликта од стране кривца треба увек сматрати као легални елемент ублажења саме казнене одговорности.

Остварење приватне накнаде штете субјекта се скоро увек, у ствари, са инсолвентношћу деликвента. Много начина за наплату накнаде штете предлагано је и покушавано. Следеће три институције заслужују да пређу из области науке у област позитивног законодавства.

Било би пре свега природно да интерес појединаца, исто тако као и интерес државе уступи пред интересом повређеног, како с тога што држава није умела да спречи злочин који је био учињен, тако и за то што је појединац био несмотрен те је уговарао са лицем коме није требао да се повери. Исто тако, повређено лице требало би да има на свима добрима осуђеног општу хипотеку, којој би се ранг одредио у односу са другим привилегисаним тражбинама.

У случају инсолвентности злочинца, било би природно учинити да његов рад послужи за накнаду штете коју је причинио. Деликвент би требао да буде осуђен да плати у природу накнаду коју није могао платити у новцу.

Најпосле, ако је рад недовољан или ако деликвент не може да ради, накнаду би жртва требала да добије из фонда који би се оснивао од новчаних казни наплаћених од осуђених. Заиста је крајње неморално видети да се држава обогађава, услед самих деликта које она има за мисају да спречава и узима новчане казне за свој сопствени рачун и употребљује их на своје сопствене потребе. Зар не би било правичније приморати кривично друштво на давање колективне накнаде поштену друштву, стварајући једну јавну касу која би се образовала од новчаних казни осуђених и из које би се преле накнаде жртвама за деликте чији су виновници били инсолвентни?

Ма како да је са овим разним питањима, накнада штете било материјална, било морална, причињена нарушењем, претвара се у једну накнаду, обично новчану која је могућа као ово троје главно: *реституције, накнада штете и трошкови.*

Реституције на које може бити обавезан виновник каквог нарушења, састоје се у васпостављању стања ствари пре деликта: на пример, у враћању сопственику ствари која је била украдена или утајена; у разорењу сађења учињених на земљишту другога; у уништају, отетих или изнуђених аката; у уништају или преображају аката који су декларирани као лажни. Али, обично, реституције, којима се закон

бави, и које он иставља на супрот накнади штете имају за једини предмет право својине или државине које је признато повређеној страни на стварима које су јој биле украдене, тада кад су ове ствари нађене у природи и налазе се у рукама власти. Ову врсту реституције предвиђа у нас јасно § 300. кр. пост.: „ако оштећени тражи, да му се ствар поврати, која се налази код кога од оптужених, или код трећег кога, коме су је они на оставу дали, суд ће наредити повраћај ствари кад пресуда постане извршна.“

(наставиће се)

КРИМИНАЛНА АНТРОПОЛОГИЈА

Dr. Маријо Карара, професор судске медицине на туринском универзитету

Криминална антропологија, која се данас сматра као глава или део судске медицине о душевно оболелим, може се у будуће сматрати као засебна дисциплина, обновљена и појачана срећним стицајем факата из свију делова судске медицине. Дух нове доктрине дао је живот и значај извесним, на први поглед, далеким манифестацијама, било на пољу душевног обољења, било у целој криминалној биологији, у психопатологији као и у троматологији.

Општа антропологија изучава нормалног човека, а криминална човека злочинца. Као год и прва, тако и криминална антропологија не посматра само физичке и нормалне феномене, већ и феномене функционеалне, психичке и социјалне, једном речи све манифестације које су у односу са организмом злочинца.

У науци, као и у животу, не познају се феномени стварања, већ само феномени трансформације и прерађивања. Према овоме, и почеци криминалне антропологије налазе се у усамљеним опсервацијама научника, уметника и народа, који су на злочинцима запазили физичке или психичке аномалије.

Без обзира на важност ових усамљених и емпиричких забележака, то је Цезар Ломброзо коме припада заслуга што је својим личним радом створио нову научну доктрину која је, упркос многим тешкоћама на које у интелектуалном свету наилази свака нова и смела идеја, имала до данас толико успеха и створила нарочиту школу. Њен утицај, шта више, продро је и у законодавства многих земаља, која сваком приликом примају и санкционишу њене основне принципе.

Циљ је криминалне антропологије да докаже, да је злочин, као феномен, у врло тесној вези са ненормалном органском структуром и да од ње почиње, као год што свака функција зависи од органа који је извршује.

Потврду за своју идеју криминална антропологија нашла је, на првом месту, код аналогних факата који се посматрају код осталих живих бића, нарочито код животиња, који факти имају врло велику важност и двогуби значај: за објашњење облика људског злочина и за документо-

¹⁾ Garraud. Traité théorique et pratique du droit pénal français.

вање утицаја соматичких аномалија. Није реч о оним великим борбама, пуним свирепости и дивљаштва, и диктованим инстинктом за индивидуалним самоодржањем; о борбама на којима је Дарвин склопио, највећим делом, механизам еволуције помоћу природне селекције. Тако исто није реч о борбама између индивидуа исте феле, изазваним потребама за егзистенцијом: то су инстинктивне манифестације за прибављање хране, заповедање, притежање жена ит.д. Феномени, слични онима с којима ћемо се занимати код човека злочинца, а који су од много веће важности за антрополошку теорију о генези злочина, јесу они који се дешавају међу индивидуама исте животињске феле, код којих идентитет животних погодаба и инстинкта утврђује извесну солидарност, па ипак се међу њима, по изузетку, налазе инстинкти, који су у противности са инстинктом феле, који у ствари нису ништа друго до ненормални индивидуални феномени. Услед овога може се видети, да женке курјака и паса уништавају своје младунце, не због глади, већ због индивидуалног дивљаштва, кршећи овим најосновнији закон репродукције. Међу домаћим животињама има ваздан случајева крађе, а и саме сексуалне аномалије могу се опасити код животиња.

Битни елемент свију ових фактора у томе је, што се удаљују од закона који владају инстинктом феле, и јављају као последица искључиво индивидуалног фактора, што се врло често утврђује спољашњим физичким аномалијама. Ми не можемо, међутим, утврдити, да животиње врше праве злочине, јер им не можемо признати никакву идеју о погрешци и одговорности, али зато све ове факте можемо просто назвати „еквивалентима злочина“, пошто њихове акције по своме генетичком механизму и карактеру одговарају злочинима.

У средњем веку, међутим, свечано су суђене и кажњаване и саме животиње, али нам то изгледа апсурдно пошто данас знамо да су ненормалне склоности у тесној вези са природом и индивидуалном структуром животиња, те с тога није имало смисла тровати псе, спаљивати лептириве итд. Ми, међутим, падамо у исту заблуду кад мислимо да злочиначке склоности можемо трансформисати у добре и нормалне помоћу неколико година затвора или галера.

Притом, ми налазимо неоспорно сродство између ових појава и појава модерног злочинца. Факт, што се код дивљака, поред индивидуалних аномалија, опајају, као и код примитивних људи представљају извесне нормалне и опште форме, неке манифестације које се у нашем друштву сматрају као злочиначки облици доказује, да је злочин атавистичког порекла у том смислу, што се врши на начин који је био заједнички и нормалан код дивљака.

Један врло важан факт за доказ овог односа јесте егзистенција етимологије, која доказује да је злочин, у својим првобитним манифестацијама, био сматран као и свака друга проста и легитимна акција. Тако реч *crimen* (злочин) произлази од

корена *cri*, који значи чинити, а *facinus* од *facere*, што значи *сакрити*, *склонити*. Оно што ми данас са моралним неодобравањем, називамо *украсти*, значило је некад *чинити* и *склонити*. Ове акције у старо доба нису, дакле, имале никакво рђаво значење, већ су га добиле доцније, са развиконом моралног осећаја, који се развијао услед природних потреба социјалног живота, независно од индивидуалне и колективне opakости. Творци ових акта нису, међутим, били кажњавани све дотле, док нису отпочели врећати моралне и материјалне интересе шефова, свештеника или заједнице, а тада, услед, покушаја да их подвргну казни или освети, јављају се кривице.

Извесни феномени, слични нашим кривицама, налазе се код животиња и примитивних људи, као год и код цивилизованих људи у доба детињства. Код деце се опажа један скуп осећаја који, под разним условима доба старости, представља и оруђа, производи злочиначке акције. Другим речима, ове акције код деце су условљене. Деца су — као што је још Ла Фонтен тврдио — свирепа према слабим, сиромашним и слабијим од себе. Недостаје им осећај сажаљења, тако дубок и искључиво људски, и подложна су гневу, зависти, полтронерији, лажи, сујети и освети.

Ови недостаци моралних осећаја, који представљају толике фазе кроз које је прошла и пролази људска цивилизација у свом нормалном развићу, ишчезавају, међутим, са одраслошћу и уступају место нормалним психичким облицима. Као год што би ембрионери облици, бранхијални расцепи, продужење репа и т. д. представљали монструозност ако би остали код одраслих, исто тако и морални карактери детињства, ако остану код одраслих, сачињавају физичке аномалије, које представљају основ криминалитета — његов најтежи облик — урођени криминалитет.

Пошто се на овај начин доказује, да је злочин природни феномен, у том смислу што је тесно везан за извесне структуре и не зависи од произвољности акције „рђаве воље“, потребно је утврдити — а овоме тежи криминална антропологија — зашто се и како он јавља? Природно је, да се један такав ненормалан облик функције јавља кад се поједине структуре, од којих ова функција зависи, појаве изолисане у средини нормалних облика, т. ј. у средини облика који су трансформисани сталном и прогресивном еволуцијом. То ће рећи да међу факторима, који доприносе овој жалосној криминалној продукцији, има један основан и битан, важнији но сви остали, а то је физичка и психичка, односно антрополошка конституција, којој потпуно одговара ненормално и злочиначко функционисање.

Једна оваква ненормална антрополошка структура резултат је дегенерације; то је један њен облик, који има све заједничке карактере дегенарисаних, а нарочито одсуство стида, слабост воље и несталност душевног здравља, али који има много више стигмата и особености који га разликују од осталих дегенери-

саних бића, као што су: душевно обољење, туберкулоза и т. д.

Криминалитет, по Ломброзу, јесте једна дегенеративна форма, карактеристична застојем у развићу и повраћајем еволуције у фазу архаичку или атавистичку, чију смо огромну важност видели у преисторијском свету.

Јер, ако допустимо, са теоријом еволуције, да човек произлази од простих животињских облика онда, ако се он, у свом индивидуалном развићу врати фазама кроз које је прошао у својој филогенези, појмљиво је да ће застој у развићу произвести атавистичке форме и карактере, било физичке било психичке.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО - ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(НАСТАВАК)

— Није седа, госпођо, већ је више плава но друге.

— Мислиш?

— Ах! ви сте још млади за седу косу.

— Ко то зна!

Жиана је хтела видети свога милосника пошто пото, али овај никако не долазаше. Она погледа на сат и виде да је 12 сати. Шта ли ради? У души се плашила да не избију какве компликације, које се нису могле предвидети.

Одједном се један аутомобил задржа испред куће. Она јурну на прозор и виде свог милосника.

— Брзо, брзо, рече својој служавци, дајте ми јутарњу хаљину и очешљајте ме.

Служавка је очешљала госпођу и пошто ју је обукла, грофица оде у салон на првом спрату, где је очекиваше гроф.

Чим је Перез дошао, пао је на фотељу од силног умора и узбуђења, које је имао ових дана, и кад је чуо да неко отвара врата, нагло је скочио. Грофица га одмах погледа право у очи, да би из њих прочитала шта се догађа, и била је веома задовољна, кад је видеда, да му је поглед миран. Пошто се грофица уверила да нема никаквих опасости, њено се лице разведри и са осмехом на лицу рече грофу:

— Ала сте се закаснили, драги пријатељу?

— Имао сам да испуним сто формалности; сада је све свршено! На ово грофица уздахну и рече:

— Дакле, све иде како ваља?

— Наравно. Сутра ћемо је сахранити. Наредио сам, да се тело пренесе у хотел.

— А чувена секција?

— Њоме је потврђено оно, што је се раније предвидело, а то је, да се грофица сама обесила.

— А тајне доставе?

— О њима се не говори; све је легло.

— Маркиз ће се појести?

— Доказао је то.

— На који начин?

— Увредио ме је,

— Зар си га видео?

— Нашли смо се у префектури.
— Зар се нисте свађали?
— Хтео је на мене да излије своју љутњу. Чак ми је претио да ће ме шамарати.

— Па како се завршило?
— Сутра ћемо се тући.
— Не дам ја да се ви бијете, нарочито сад кад је свака опасност отклоњена и кад имамо пред собом сјајну будућност. То је лудост!

— Друкчије не може бити.
— Ако те убије?
— Неће, не бој се, рече гроф смећећи се.

— Шта ти знаш?
— Одлично рукујем мачем.
— Али ако се бијете пиштољима?
— На мени је да бирам оружје и изабраћу мач. Буди спокојна, драга моја, и не плаши се ничега. То је једини начин да будемо вечито мирни и спокојни.

Грофица лежерно уздахну и рече: ипак се бојим.

— Лудо!
— Целу сам ноћ сањала ужасне ствари и веома сам узбуђена услед тих снова. Имам предосећај неке опасности и плашим се нарочито двобоја. Волела бих кад се не би излагао тој опасности, јер можеш бити рањен или убијен.

— Натраг се не може; у том бих случају пропао.

— Видиш ли да си добро радио, што си слушао моје савете. Сад си потпуно миран и скинуо си са леђа једну тако дрску жену, а при том врло богату. Сад ћеш ти наследити њене милионе.

— Истина је. Али, куда сам све морао проћи? Ах да ми није све за руком испало? До последњег момента био сам без капи крви. Шта бих радио, да су ме задржали као убицу! Та ме помисао чини болесним и кад би ме требало стрпати у затвор, ја бих се за времена убио! Ах да знаш како сам се осећао, кад сам видео маркиза у пратњи комесара полиције и осталих жандарма. Помислио сам, да ми је откуцао последњи час и ни за живу главу не бих више желео, да доживим овакве моменте.

— Сада је све свршено, рече грофица. Стегни срце и буди куражан, драги пријатељу. Само још да се дуел сретно сврши!

— Ах! дуел ме не плаши. Уживам симпатије свију и цео свет налази да је маркизова улога дрека, срамна и бедна. Отишао је у амбасаду да тражи сведоке и сви су га са презрењем одбили.

— Заиста?
— У Паризу не познаје никога, сем особља у амбасади и сутра ће ми, без сумње, као сведоке пратити два официра, на које је наишао у касарни. Заиста смешно!

— Мрзим тога маркиза из дубине душе, због неприлика, које нам ствара и због њега ћу имати још горких часова.

— Због дуела?
— Да.
— Не бриви се ништа!

Одједном слуга отвори врата и рече:
— Ручак је на столу, госпођо!

Гроф узне под руку грофицу и уведе је у собу за ручавање. Сада су били

веома сретни и задовољни, јер су позитивно држали да су дефинитивно отклоњене све опасности, и да је цела ствар за увек легла.

VI

Трагање.

Чим се маркиз удалио, Марк Жордан приступио је своме задатку са невероватном активношћу, која га је увек карактерисала. Детективу је било потребно да успе, у толико пре, што је маркиза био уверавао о позитивном резултату са много већом сигурношћу, но што се и сам у успех надао! После свега овога, неуспех би био за њега ужасан пораз, а било би му нарочито тешко, да остане некажњен један од најдрскијих и подлијих зликоваца, за којима је он до данас трчао и јурио.

На сваком кораку, приликом трагања, наилазио је детектив на оно, што је тражио и сваког би се пута зарадовао и са задовољством констатовао, да му све испада за руком. После овога, Марк Жордан метнуо је свилен калем у џеп и одмах се одвезао у улицу Перголез и отишао право у радњу, где је овај калем купљен, јер по етикети, која је била на калему, лако му је било сазнати за радњу. Сам тај факт, што је та радња била у близини грофичиног хотела, био је за детектива једно ново откриће, које је ишло у прилог његових сумњи. Сигуран је био, да је калем купила грофица, да га је дала своје милоснику, и да га је она натерала на извршење ових злочина.

Ова радња, која се налазила у улици Перголез, била је врло мала и држала ју је једна старица, која је продавала само ситнице и једва успеваала да заради толико, колико јој је за живот било потребно од данас до сутра. Муштерије су у ову радњу долазиле врло ретко и долазак Марка Жордана био је готово догађај. Чим је детектив ушао унутра, старица је устала и ставила му се на расположење. Она му хтеде еспап понудити, али је детектив предухитри и рече:

— Не долазим ради куповине, госпођо, већ за једно обавештење, које ће те ми ви сигурно моћи пружити.

— Жалим, господине, што ми нисте муштерија, али то ме ипак не спречава, да вам се ставим на расположење. Дакле, шта желите?

Марк Жордан узне из џепа свилен калем, пружи га старици и рече:

— Да ли је овај свилен калем купљен код вас?

Старица мету ваочаре на очи, загледа конац, па рече:

— Да, господине, у осталом и сама вам етикета казује адресу. На тај начин правим себи рекламу. Шта више, сећам се, да сам продала тај калем конца пре кратког времена. Такве калеме продајем два до три комада годишње, пошто вемљ много муштерија. Како је старица имала навик много да прича, то је Марк Жордан пресеце и рече:

— Сећате ли се, госпођо, коме сте могли продати овакав свилен калем?

— Да, господине, сећам се врло добро. Продала сам га једној малој девојчини,

која служи код ове госпође, што станује у мојој близини — то је госпођа грофица... чијег се имена не сећам.

— Да није грофица од Тор-а.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

С француског
Милутин Т. Марковић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине баричке, службеним својим актом пита:

»Суд ове општине приступио је извршењу једне своје пресуде и решењем свога члана, коме је та пресуда била дата у извршење, одредио је једно извесно лице за стараоца пописаних ствари. То лице није се хтело примити за стараоца и пошто законих узрока за то није имало, суд га је на основу § 466. б. грађ. суд. пост. казнио. То лице изјавило је жалбу против те пресуде и жалбу је предало пошти на повратни реценс четвртог дана по саопштењу. Сада настаје питање: да ли је та жалба благовремена или није и по ком се закону њена благовременост цени.

Да се узме оцена благовремености по §§ 15. и 16. полиц. уредбе не може; јер грађански поступак као специјални закон, нема ничега заједничког са полицијском уредбом.

Да се узме по § 16. суд. грађан. поступка донекле би и имало места, јер је општински суд ову пресуду донео.

Да се узме рок од 15 дана, томе још мање има места, а законодавац није предвидео ни право жалбе против пресуда донетих § 466. б. нити је пак рок за то одредио.

Општина ова моли за потребно обавештење који се рок узима за ове ствари.

— На ово питање одговарамо:

Рок је за жалбу по оваквим осудама 15 дана.

Зашто је толики рок, видеће суд из обавештења, које је дато у I. броју овога листа за ову годину под I, кад већ ово није у своје време прочитао.

Поред овога нека суд прочита и одговор под I дат у 30. броју за ову годину.

II

Суд општине рогачке, актом својим Бр. 1633, пита:

»Пре извесног времена једно лице украло је једном грађанину два снопа жита, које је било саденуто у трснопцима, на отвореном пољу у потесу. Оштећени дозвола ко је ову крађу извршио, и против истог подигне тужбу код овог суда и тражио је да се са кривцем по закону поступи.

Суд је овај предмет узео у поступак, и како је процена два динара, то је дело на основи признања окривљеног и § 391. кр. закона пресудио, и окривљеног осудио на затвор и накнаду штете. Ово је учињено *ослањајући се на објашњење тога*

уредништва, у „Пол. Гласнику“ у ком је речено: да је за оваква дела надлежан општински суд.

Оштећени изјави жалбу против ове пресуде, и првостепени суд поништи ову пресуду наводећи, да суд по § 222. кр. зак. није надлежан за пресуђење овог спора.

Полицијска власт већ је окривљене, на основу овог решења првостепеног суда, ставила у притвор и води ислеђење, али и над часницима овог суда води кривичну истрагу за дело из § 127. кр. зак. и оће да их лиши слободе.

Моли се уредништво за опширан извештај у следећем:

1. Да ли је првостепени суд имао законског ослонаца да поништи ову пресуду по § 222. кр. закона или не.

2. Да ли је полицијска власт требала ова акта и пресуду послати овоме суду на даљи рад или не, и да ли је полицијска власт имала законског ослонаца да окривљене лишава слободе, кад њој тужба није поднета од стране оштећеног или не, и најзад.

Да ли полицијска власт има места и законског ослонаца да води кривичну истрагу над часништвом овог суда за дело из § 127. кр. зак. и ако нема на основу којег законског прописа овај суд има да се брани, пошто је у праву по ранијем вашем објашњењу.“

— На ово питање одговарамо:

И § 221. и § 391. кривичног закона, који одређују категорију крађа, *везују ову за вредност покрађе*, па то чине и § 221. а и 223. б., поменутога закона.

Све ове одредбе, које су постале једновремено са оном из тачке треће § 222. кривичног закона (10. јануара 1879. г.), имају задатак да утврде: кад се извесне крађе казне као иступ а кад као преступ, и за основицу те разлике узимају само *вредност крађа*, а не начин извршења, јер он игра пресудну улогу тек у разлици, која се тражи између простих и опасних крађа.

Та околност, што су крађе кошница, платна с белила, сабраних плодова и тако даље нарочито унесене у § 222, не може да измени правило постављено у § 391. и 221. поменутога закона, да се разлика између иступних и преступних крађа налази само по *вредности*, јер ова околност представља изузетак само у томе, што ове казне сматра као теже од осталих простих крађа о којима говори § 221, јер је за њих минимална казна три месеца, а код осталих простих месец дана. Ова отежица казнене одговорности правда се тиме, што су ови предмети покрађе поверени бризи јавне сигурности.

Да све крађе из § 222. кр. закона долазе у ред простих крађа, види се из § 223, који за појам опасне крађе поставља са свим друге погодбе, као што то чини и § 223. б. за крађу стоке.

Да је законодавац хтео да крађе о којима говори тачка трећа § 222. реченог закона, изузме од општег правила, он би и за њих учинио изузетак у § 391. као што је учинио за крађу стоке и земљоделског алата, кад је и једну и другу одредбу *донео једног истог дана*, јер се

иначе не да разумети нити чиме објаснити тај поступак законодавца, да полицијским и општинским властима да право суђења крађе стоке и земљоделског алата у вредности до 100 гроша, ма да су и ови предмети покрађе поверени бризи јавне сигурности, а да им то право одузме за покрађу снопова у вредности од 2 динара, макар да се и ове крађе врше под истим погодбама — у пољу.

Према овоме, ми и сада налазимо да је поступак првостепеног суда погрешан, и да је за суђење ових крађа, кад је вредност испод 200 гроша, надлежан општински суд.

Али кад је првостепени суд, у смислу § 15. и 16. Полиц. Уредбе, поништио пресуду општинског суда, онда суд мора да се тиме измири, јер су одлуке првостепеног суда извршне и за нижи суд обвезне.

Што се тиче истраге, коју је повела среска власт против часника општинског суда за дело из § 127. крив. закона, ми налазимо да та кривица не постоји, ако ствар стоји онако, како општински суд у предњем свом акту преставља, *јер је суд у суђење ушао ценећи своју надлежност, па је нашао да је случај § 391. крив. закона*. По томе, све и кад би се узело да је гледиште првостепеног суда тачно, општински часници не могу бити криви, јер као колегијум не могу одговарати за погрешно разумевање закона, све и да не помињемо заблуду о факту, у којој су они стајали.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Живко Рајић, слуга, из Бањике среза врачарског, извршио је крађу ствари Божићу Ристовићу, опанчару у Чачку. Живко је стар 28 година, средњег раста, смеђ, малих бркова, очију граорастих; нокат на једном прету леве руке деформисан му је, у оделу је селачком. — Акт начелства округа чачанског Бр. 14750.

Драгомир Јеремић, из Ратковића, који је био ухваћен са покраденим стварима, побегао је из затвора општине слатинске. Он је стар 40 година, мали, сув, у поцепаном сукненом оделу. — Денеша начелника среза левачког Бр. 14229.

Милан Петровић, тежак, из Заграђа среза качерског, одговара за убиство. Он је стар 25 година, раста средњег, косе и бркова смеђих и потшишаних, очију зеленкастих, светлих и малих, говори крупо и брзо. На себи има чакшире, и гуњ или копоран и јелек, на глави шајкачу и на ногама опанке. — Акт начелства округа чачанског Бр. 14108.

Обрад Вождаревевић, родом из Зајечара, осуђеник нишког казног завода, побегао је 27. прошлог месеца. Он је стар 22 године, малог раста, црне косе, носав, по челу и десној обрви има белеге од убоја, по занимању је кројач. Од одела има на себи црн сукнени капут и панталоне, на глави шешир и на ногама опанке. — Денеша управе нишког казног завода Бр. 2763.

Преноручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Печат суда општине нишавске изгубљен је; био је направљен од месинга, облика је јајастог, са натписом „Суд општине нишавске“; пречник му је 2 см.; ручица је од округла дрвета, у дужини 5—6 см. — Акт начелника среза сврљишког Бр. 13198.

Лазар Пајовић, из Нове Вароши у Турској, ухваћен је у Ваљеву без икаквих исправа, те се сумња да му је то право име. По његовом тврђењу он је преко Кокиног Брода прешао у Србију још априла месеца ове године, па је преко Чајетине, Ужица и Косјевића дошао у Ваљево, служећи уснут код појединих домаћина, не пријављујући се никаквим властима. Он је стар 30 година, средњег раста, у лицу плав, косе и бркова смеђих, очију зелених; од одела има стари гуњ, копоран и чакшире од селачког сукна, на глави шубару, а на ногама опанке и вулицом везане чарапе. Није искључена могућност, да је Лазар извршио где какво казниво дело, те се преноручује свима полицијским и општинским властима, ако би знале да је ово лице какав заочинац, да о томе известе начелника среза ваљевског с позивом на депешу Бр. 16189.

УБИЈЕН ХАЈДУК

Милана Марковића, хајдука, чију смо потерницу изнели у 42. броју листа, 25. прошлог месеца убила је жандармеријска потера среза студеничког. На самртном часу Милан је изјавио, да је на српско-турској граници убио свога друга **Новицу Валтића** (кога је та потера такође била ранила) да не би живио у руке власти.

КРАЂЕ СТОКЕ

20. прошлог месеца непознати крађивци украли су Алекси Стојановићу, земљоделцу из Краљевог Села, једну кобилу врану, чарапасту, матору 8 година, без роваша. — Депеша начелника среза тимочког Бр. 9357.

Ноћу између 22. и 23. прошлог месеца, непознати крађивци украли су Димитрију Николићу, из Мелака, једног вола длаке плаве, маторог 7 година. — Депеша начелника среза посавеког округа београдског Бр. 18637.

Ноћу између 12. и 13. прошлог месеца непознати крађивци украли су једну кобилу Станку Миловановићу, тежаку из Стриже. Кобила је матора 5 година, длаке дорастао зеленкасте, цветаста, испод груди на десној плећки има скоро зараслу рану, а има и жиг положено „К“. — Акт начелника среза парафинског Бр. 26297.

Ноћу између 23. и 24. прошлог месеца нестало је Ристи Најдановићу, касашину из Београда, један во, длаке зеленкасте, матор 10 година, јако висок. — Акт Управе града Београда Бр. 50078.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крађивце